sen 10 mynge.

Byxi [illegible] proletaarinar, negedegtii!

Buriaad-Mongol ҮNEN

BK(b)P-iin Buriaad-Mongol Obkoomoi ba BMASSR-ei Verxoovno Soveedei Preziidiymei oorgan.

№ 90 (2730)
1939 onoi
APREELЬ
20
Fiaatnica

16-daxi zilee garna
ULAAN-YDE goorod
BMASSR

Mynөөderei noomerto:

Teexnikiin bolьşeviig novaatornuud.
Geraasimovcuudai xydeløөniiji demzenebdi.
SSSR-ei Verxoovno Soveedei preziidiymei ykaaz.
Nyxer Moolotovoi doklaad tuşaa BKP(b)-ein XVIII sjeezdiin rezoliyyce.
Pooli deerexi xydelmeri.
Bolьşeviig xubilalta xexe.

TEEXNIKIIN BOLЬŞEVIIG NOVAATORNUUD

Kapitaliizm bolbol teexnikiiji -kylьtyyriin ba xyntyreltenei xaan bodoloi aguujixe yriiji— yyçke magnaaduudaar, xeden rbaad millioon xynyydiiji dalalgiin zebseg bolgoo. Kapiliizm bolbol xydelmerişediiji aşiinada prostoi priidaatoganь bolgono. Kapitaliizmiin şine evlizenь xadaa: **xynyydhee bygediijinь şaxaza abxa.** ..Azalai byteөsiin deeşeleliiji ı obşçeestvenne bajaligai urgaltiiji xaruuldag, teexnikiiji nazuulan haizaruulga bolbol ryzyaazna oobşçestvodo obşçeestvenne tegşebişe baidalai geltiiji, zөөritei ba zөөrigyiydei xoorondoxi rasstojaaiin jixedxelgiiji ba azamidaal xangagdadaggyin, xydelerigyidelgiin, azalşadai ulam ri yrgen maassada eldeb byn xahaltanuudai urgaltiiji bii bolgodog" baina. (Leenin)

Socialiizmiin le yjede, teexke bolbol obşçeestvenne bagiiji jixedxen, xyntyreltenei baidalai yslooviiiji haizaruuln istooçnigonь bolno. Socialiizmiin staalinska deviizenь xa: **teexnikehee bygediijinь xaza abxa.**

Teexnikiin novaatornuud — demted, izobretaatelьnuud, racionalizaatornuud, — bolbol enei ideaalnuudai xedii yn ba seber baibaşji haanь, italiis oobşçestvodo ezed—sploataatornuudai raabuudanь dog baina. Aguujixenyyd ba nuud izobreteeninyyd bolrsөөn xynyydei bajazaxiin onxidoi ygeirelei zebseь boldog jym. Socialiizmiin jede, teexnikiin novaatorlai azal xadaa byxii araidta uhajaa asarna. Soveed erle, izobretaatelь, racionator—socialiis oobşçestviin jete grazdaniin, socialiizmiin ıvna baiguulagşa myn.

Kapitaliizm bolbol XIX veetexniiçeske geniaalьna yrhiiji gazar doro calgiiji realizovaalxa gyi baiba. Ene xeregei tybolьşeviigyyd erşemteigeer oo, ene xeregei tyløө Staa staalincuud erşemteigeer oo, tede bolbol xyniiji doroxi ton xyşer azalhaa elgiin aguujixe ideiji xeeerenь bejelyyleed baina. ...m bolbol teexnikiiji yreenciin genzehee ba kapiyroodstvohoo syløөlene. ...l orondo teexnikiin nornuudta, izobretaatelьnuud obretaatelьstvodo ton yrrganuud neegdee. Bolьyydei paartiin XVIII sjeezynder tribyynhee, nyxer Kaganooviç bolbol soveed etaatelьnuudai nerenyyerleze, eneegeeree, tee xadaa paartida ba manai a iime jixe xyndeleltei bai xaruulhan baina.

...nai zavooduud, konstryyk... biyroonuud, nauuçnaelgiin institytydyyd, laborinuud, kolxoozuudta xemiangan izobretaatelьnuud өө olon racionalizaatorxydelmerilne. Novaatornl ene aarmi xadaa sag e staxaanovcuudaar netene. Racionalizaatorska өөn bolbol manaida maasboloo.

...өө, Gurbadaxi Staalinska ilei aguujixe plaanai beelgede bidenerei xydele baixada, izobretaatelьba racionalizaaca bolbol amzaltataigaar, arbadaxin xegdehen dalaisataigaar ze johotoi!

...eed Sojuuz bolbol kapironuudtai ulasxoorodiin miiçeska sorevnovaaniiin deere garaa. Texniiçesvaatorstvo xadaa glaavna ...iis oronuudiiji oiriin sa...zor soo ekonomiiçeska urdanь oroxiin tula ...inenyyd argabaidalnuuelgede bidende tuhajohotoi. BKP(b)-ein XVIII deere nyxer V. M. Moo...elee hen: „Manai olon...izobretaatelьnuud, racio...nuud ba tedenei tuha-

lagşad tuxai bodoto anxaralaa tabimsaaramnai, manaida tuilai jixe şine rezeervnyyd neegdexe baina. Bideneriiji nyxer Staalinai hurgadagtal adaliaar,—tiimeer, ene xeregiiji aktiivnaar, materiaalьna ba obşçeestvenne xemzeenyydeer, urmaşuulxa ba dabşuulxa xeregtei."

Izobretaatelьstvodo bolьşeviig xandalgiin ziseeji Tylişiin promiişlennostiiin Narkomaad xaruulna. Narkoom nyxer L. M. Kaganooviç bolbol izobretaatelьska xeregyyd deere өөrөө xydelmerildeg ba izobreteeninyydiiji tyrgөөr xereglen delgeryylxiin tyløө byxii ysloovinuudiiji baiguuldag baina. Gebeş, busad olonxi narkomaaduud bolbol izobretaatelьstvodo boloşogyigөөr xandadag baina.

„Praavdada" eneen tuşaa inzeneernyyd nyxed Fridliaand, Anyyrov ba Şçekooldin gegşedei bişehen, xiimiin talaar, nege izobreteeniiin istoori ton xarakteerne baina. Nege xaxad milliaard şaxuu tyxerigei ekonoomi ygexe, tedenei izobreteeninь narkomaadai needrnyydte xeden zilei torşo soo xebtehen baina, eneeniiji vrediitelьnyyd ba biyrokraaduud daradag baigaa. Zarim narkomaaduudai needrnyydte yşөө şuxala izobreteeninyyd xedii şineen olon xebteneb!

Professionaalьna Sojuuzuudai Byxesojuuzna Centraalьna Soveed bolbol izovretaatelьnuud ba racionalizaatornuudai dunda xydelmeri jabuulxa johotoi baihan aad, narkomaaduudiiji uragşanь tylxideggyi baixahaa gadana, myn tedenei zyghөө izobretaatelьstvodo zyb xandalgiiji tuilanagyi, xarin өөrөө ene xeregiiji hula tabihan baina. BCSPS-ei maassova-yiledberiiin seektor bolbol profsojuuzuudai CK-nyydei materiaalnuudaar, izobretaatelьska ba racionalizaatorska duradxalnuudai orohon tuxai gansa medeenyydiiji le tabidag baina. Teed, izobretaalьstviiji iime kanceliaarska-registraatorska „xytelberilge" xadaa serьjoozno geze toolozo bolxo gy?

Soveed izobretaatelьnuud ba racionalizaatornuudai zam deereheenь biyrokratiiçeska haaltanuudai zailuulagdahanai hyylde, tedener xadaa jamar şinenyyd, ton jixenyyd amzaltanuudiiji tuilaxa bainab geze oilgoxonь berxetei baina.

Nyxer Staalin bolbol izobreteeninyyd ba izobretaatelьnuudta anxaralaa jixeer tabixa şuxala baihan tuşaa negete bişe zaahan baina. Ene xeregei tyløө Aradai Komissaarnuud erşemteigeer orolsoxo johotoi. Tedenei zişeenyyd xadaa glaavkanuudai naçaalьniguud, zavooduudai direektornyyd, ceexnyydei naçaalьniguudta yiledberiiin komandiirnuudta xaldastai baixa, teexnikiin talaarxi, alibyxii ynetei şinedxelgenyydiiji demzexe tedenei ariuun ujalga bolno.

Azaxiinxidtai xamta, partiiina ba profsojuuzna organizaacanuud bolbol izobretaatelьnuudiiji anxaralaar xyrieelexe, iniciatiivinь urmaşuulxa, өөhediingөө byxii xysiiji ba znaaniiiji, өөriingөө talaantiiji socialiis gyrenei xyse şadaliiji bexizyylgiin xeregte ygedeg, azalai froontiin geroinuudai nerenyyd bolxo, tedenei nerenyydiiji xyndelelgөөr xyrieelexe.

Maassova izobretaatelьstvo bolbol manai orondo soveed xynyydei politiiçeske bayiledberiiin aktiivnostiiiji gargalga bolno.

Izobretaatelьnuud ba racionalizaatornuudta — teexnikiin bolьşeviig novaatornuudta xargiiji yrgedxexe!

(„Praavdiin" tyryy bişeghee).

Geraasimovcuudai xydeløөniiji demzenebdi

Specialiistnuud ba nauuçna xydelmerilegşed—„Buriaad-Mongol Praavda" gazeedei redaakciin dergede bolhon soveşçaanida xabaadagşadai, respyyblikiin xydөө azaxiin byxii specialiistnuud ba nauuçna xydelmerilegşedte bişehen bişeg.

BKP(b)-ein XVIII sjeezd bolbol socialiizmiin aguujixe manai oronoi xydөө azaxiin urda, poolinuudai urgasiiji saaşadanь deeşelyylgede, socialiis malazalai debzeltede zoriuulagdahan, ugaa jixenyyd zorilgonuudiiji tabiaa. Nyxer Staalin bolbol өөriingөө doklaad soo, xydөө azaxiin xydelmerilegşedei urda iime zorilgo tabihan baina: „Oiriin 3-4 zilei torşo soo,... xonidoi ba gaxainuudai too tolgoiji xojor daxin, eberte tomo malai too tolgoiji 40 proceent, aduu moridoi too tolgoiji 35 proceent olon bolgoxiin tulada... malazalai debzeltiiji saaşadanь xygzөөn delgeryylxe".

Voozdiiin ene zaabariiiji bejelyylxiin tula, malazalai tezeelei xysete baaza baiguulxa, kolxooz, kolxoozno-tovaarna feerme byxen xadaa ynder şanartai eldeb janziin tezeelnyydeer eldeb delbeg baixa jabadaliiji tuilaxa xeregtei.

Lygovoodstvo ba polivoi ybehe tarilgiin talaar, xydelmerinyydei mynөө baihandal iime xangaltagyi baigaa haanь, bidener bolbol manai respyyblikiin kolxoozuudai ulam byri urgaza baigaa malnuudiiji tezeelnyydeer xysed xangaza şadaxagyi bainabdi. Malazalda tezeelei bexi ba hain baaza baiguulxiin xeregte respyyblike dotor mynөө delgereze baigaa geraasimovska xydeløөn bolbol imagta jixe udxaşanartai baina, ene xydeløөniiji xeden a maguudai kolxoozuud xaluunaar demzee.

Bidener, „Buriaad-Mongol Praavda" gazeedei redaakciin dergede bolhon soveşçaanida xabaadagşad—xydөө azaxiin specialiistnuud ba nauuçna xydelmerilegşed bolbol nyxer Geraasimovai iniciatiiviiji xaluunaar ugtana ba geraasimovcuudai xydelmeriiin oopediiji lygovoodstvodo ba polivoi ybehe tarilgada saaşadanь delgeryylxiin ba xereglexiin tulada ali byxii tuhalamzanuudiiji yzyylxeer xezee byxende belen bainabdi.

Geraasimovska xydeløөnde orolsood, bidener bolbol BKP(b)-ein Obkoomoi togtooliiji gyisedxexiin tula өөhediingөө byxii xysiiji tabixabdi. Tere togtool soo xelegdexenь xadaa: „...specialiistnuudai xysenyydeer, maassova broşuuranuudiiji xeblen gargaxa, eneen soo nyxer Geraasimovai oopediiji, tezeel yiledberilgiin talaar, respyyblikiin byxii lygovooduudoopedniguudai oopeduudiiji todoor bişexe".

Bidener bolbol geraasimovska xydeløөnei delgerelgede, lygovooduud ba geraasimovska zvenoonuudai xydelmeriiji zybөөr organizaacalgada byxii xemzeegeer tuhalalsaxa geze ujalga abnabdi, eneenei tula geraasimovska agroteexniktei xolbootoi asuudalnuud tuşaa kolxoozuudta, brigaadanuudta xeden leekcenyydiiji unşaxiin ujalga abnabdi.

Respyyblikiin byxii specialiistnuud, agronoomuud melioraatornuud, nauuçna-şinzelelgiin yçrezdeeninyydei xydelmerilegşed, kolxoozno oopedniguudiiji geraasimovska xydeløөnde yrgenөөr xabaadalsaza, ene xydeløөniiji maassova bolgohonoigoo yndehe huuri deere manai respyyblikiin kolxoozuudiiji elbeg delbeg tezeelnyydeer xangaxiiji uriaalnabdi.

Soveşçaanida xabaadagşad.

SSSR-ei VERXOOVNO SOVEEDEI PREZIIDIYMEI

YKAAZ

Xynde maşiinabaiguulgiin predprijaatinuudai xydelmerişed, inzeneerne-texniiçeske xydelmerilegşed ba slyyzeşçenerei kollektiivyydiiji şagnaxa tuxai

Şine maşiinanuudiiji bii bolgolgo ba şudalalgada erxim hain amzaltanuudai, plaanaa uridşalan dyyrgehenei ba staxaanovska xydelmerinyydiiji amzaltataigaar organizovaalhanai tyløө, dooro zaagdahan predprijaatinuudai xydelmerişedei, inzeneerne-texniiçeske xydelmerilegşedei ba slyyzeşçenerei kollektiivyydiiji şagnaxa:

Leeninei oordenoor

1. Leeningraad gooroddoxi Kiirovske maşiinabaiguulgiin ba metallyrgiiçeske zavoodoi xydelmerişed, slyyzeşçener, inzeneerne-texniiçeske ba azaxiin xydelmerilegşedei kollektiiviiji.

2. Koloomn gooroddoxi V. V. Kyibeşevei neremzete Koloomensko maşiinabaiguulgiin zavoodoi xydelmerişed, slyyzeşçener, inzeneerne-texniiçeske ba azaxiin xydelmerilegşedei kollektiiviiji.

3. Sverdloovsko gooroddoxi S. Ordzonikiidziin neremzete xynde maşiinabaiguulgiin uraalьska zavoodoi xydelmerişed, slyyzeşçener, inzeneerne-texniiçeske ba azaxiin xydelmerilegşedei kollektiiviiji.

4. Moskvaa gooroddoxi „Kraasna proletaarь" geze staankobaiguulgiin zavoodoi xydelmerişed, slyyzeşçener, inzeneerne-texniiçeske ba azaxiin xydelmerilegşedei kollektiiviiji.

Azalai Ulaan Tugai oordenoor

Moskvaa gooroddoxi, Sergoo Ordzonikiidziin neremzete staankobaiguulgiin zavoodoi xydelmerişed, slyyzeşçener, inzeneerne-texniiçeske ba azaxiin xydelmerilegşedei kollektiiviiji.

SSSR-ei Verxoovno Soveedei Preziidiymei tyryylegşe M. Kaliinin

SSSR-ei Verxoovno Soveedei Preziidiymei sekretaarь A. Goorkin.

Moskvaa, Kreemlь,
1939 onoi apreeliin 15.

AXŞ-da Soveed myzekaantnuudai gastroolьno oşolgo

Nьju-Iorkdo neegdexee baigaa ulasxoorondiin viistavketei daşaramduulan, SSSR-ei Sovnarkoomoi dergedexi iskyysstviin xeregyydiiji erxilxe komiteed bol Ameerikiin xolbooto Ştaaduudta Soveed zaluu myzekaantnuudai gastroolьno oşolgiiji organizovaalxanь. Eneende, sojuuzna ba ulasxoorondiin koonkursnuudai layreaaduud-skripaaçuud Daviid Oistraax, Liiza Gileelьs, Mariina Kozolyypova, pianiistnuud Remiilь Gileelьs, Jaakov Eliier, Leev Oboorin, violonçeliist Dania Şafraan gegşed xabaadaxa baina.

Zaluu tookarь Obarçyygei amzalta

Staalinska gurbadaxi 5-zilei neremzete socialiis sorevnovaaniiin delgereze baigaa ydernyydte Ulaan-Ydiin staanciin Depoogoi zaluu tookarь nyxer P. N. Obarçyyg bolbol jixe amzalta tuilahan baina. Maart hariin yiledberiiin programmiiji 604 proc. dyyrgeze, ene harada nyx. Obarçyyg xadaa 1662 tyx. zaarabotka olohon baina.

Ene apreelь harada Obarçyygei azalainь bytөөse yder byride urgaza baina. Negedexi 5 xonogoi daabariiji nyx. Obarçyyg 533 proc. dyyrgee. Eneegeeree nyxer Obarçyyg bolbol Depoogoi tookarьnuudai dunda negedexi huuri ezelhen baina.

D. Z.

Seloonuudta 25 miangan şine magaziinuud

Centrosojuuzai preziidiym bolbol 1939 onoi kapitaalьna xydelmeriiin plaan batalaba. Xydөө magaziinuudai, palaatoguudai, sklaaduudai ba bişe bişe barilganuudta ene zilde 350 millioonhoo deeşe tyxerig gargaşalagdaxa baina.

Raioonoi ceentrnyydeer potrebiitelьske koperaaciin gurban zuunhaa deeşe raimaaguud neegdexe. Seloonuudaar 25 mianganhaa deeşe şine magaziinuud ba laavkanuud, tedenei toodo ediee xooloi ba promiişlenna tovaarnuudiiji xudaldaxa 16200 selьmaaguud neegdexe geze xaraalagdaba. Sklaaduudiiji barilgada ba oboruudovalalgada jixe zөөri homologdoxo baina. Raioonoi dergedexi potrebiitelьske sojuuzuu daar 1144 sklaaduud barigdaxa. Respyblikaanska, xizaarai ba oblastnoi potrebsojuuzuudai dergede 77 jixenyyd sklaaduud neegdexe baina.

Potrebiitelьske koperaaca bolbol ene zilde kolxoozno seloodo jixeer xereg egdedeg prostoi meebelь beledxexe masterskoi tyryyşiinxiee oboruudovalxa baina. Ene zilde 156 meebelьne masterskoinuud xydelmerilze exilxe baina.

ŞINE KLYYBEI BARILGA

Priigorodno raioonoi Ivolgiin somonoi ceentr deere şine klyyb barigdaza baina. Tus klyybeinь barilga main negen xyrter dyyrgegdene. Klyyb soonь biblioteeke oruulagdaxa baina.

Dambaajev.

ZURAG DEERE: „Arteemyygolь" treestiin № 3-c. ton jixe şaaxta. (Primoorsko xizaar) TASS-iin fotoxrooniko

SOVEED SOJUUZ DOTOR

Leeningraad, apreeliiin 15. (TASS). Hyylei yjede, leningraadska oblastnoi istoriiçeska arxiiv soo sente zyilnyyd oldobo. Tedenereinь dunda, xojordoxi Aleksaandriin ami bejedenь xyrxe gehenei tyløө, 1879 onoi main 28-da saazallagdahan, Sankt-Peterbyyrgeske yniversiteedei stydeent A. K. Solovьjoovoi liiçne xeregenь baigaa. Gurbadaxi Aleksaandriin ami bejedenь xyrexe gehen tuxai xeregeer, 1887 onoi main 8-da A. I. Ylьjaanovtai xamta saazalagdahan, stydeentnyyd Generaalov, Osipaanov, Andreejyşkin gegşedei liiçne xeregyydenь baha baiba.

Yniversiteedei stydeentnyyd G. Yspeenski, Piisarev, Paavlov, A. Timiraazev, Blook gegşedei liiçne xeregyyd, kompoziitor Borodiin, Meçnikoov, Çerniişeevski, Semioonov—Tianь-Şaanski gegşedei magiisterska ekzaamenuud tuxai xeregyyd oldohon baina. Oldohon zyilnyydeinь dunda Mendeleejevei magiisterska bodoto diploom, tereenei dooktorsko diploomoi dyblikaad, yniversiteedei xojordoxi kyyrsede tereeniiji abxa tuxai, I. S. Tyrgeenevei өөriingөө garaar bişehen guiltanь baigaa.

Ede bygede xadaa istoriiçeska arxiivei sotruudniguud Paavlov ba Rymiaancev gegşedeer oldohon baina. Dokymeentnyyd ba materiaalnuud bolbol leningraadska yniversiteedei 120 zilei oido xanduulagdahan viistavkede eksponiirovalagdaxa baina.

1938 onoi urihalamziin obligaacada erilte jixe boloo

1938 onoi, dotoroi urihalamziin obligaacanuudiiji byxii sberegaatelьna kaassanuud bygede şaxuu abhan baina. Apreeliin 20-do Kiijevte bolxo tiraaz yder byxende oirotozo, obligaacada erilte jixe bolzo baina. Moskvaada, hyylei 4 xonog soo 10700 miangan tyxerigei obligaaca xudaldagdahan baina. Leeningraadai sberegaatelьna kaassanuud bolbol tedeende elьgeegdehen, 10 millioon tyxerigei obligaaciiji bygediinь xudaldaa. Apreeliin 15-da Leeningraadta 10 millioon tyxerigei nemelte obligaacanuud elьgeegdehen baina.

1938 onoi urihalamziin obligaaciiji nemeze elьgeexiin tuxai zuurşalganuud SSSR-ei finaansiin Narkomaadta byxii gooroduudhaa orono.

Sberegaatelьna kaassanuud, bolbol mynөө xyrter xojorzuun-tyxerigei dostoinstvotoi obligaacanuudiiji xudaldahan ba apreeliin 15-da zuu-zuun tyxerigei obligaacanuud xyn zondo xudaldagdaxiin tula orohon baina.

XROONIKO

BMASSR-ei Verxoovno Soveedei Preziidiymei ykaazaar, BMASSR-ei Verxoovno Soveedei Preziidiymei çleen nyxer Oolьga Daniilovna Inkeejeva bolbol BMASSR-ei Verxoovno Soveedei Preziidiymei sekretaarьta batalagdaba.

SSSR-ei aradai-azaxiin xygzeltiin gurвadaxi tabanzilei plaan (1938--1939 onuud)

Nyxer Moolotovoi doklaad tuşaa BKP(b)-ein XVIII sjeezdiin rezoliyyce)*

(Jedinoglaasna abtaba)

Gutal ba xubsaha ojoxo mexanizlirovanne masterskoinuudai, meebeliin ba gerei inventaariin ba busad proomeslenuudai remoontno masterskoinuudai seetiiji, aradzonoi tuhada yrgenəər delgeryylxe.

13. Promiişlenne produukcanuudai urgaltanuudai togtoomol plaan ba şine teexnikiiji saaşadanь ulam şudalalga bolbol azalai bytəəsiin nelieed urgaltiiji ba produukcanuudai əəriinь yniiji serьjooznoor dooşoruulxa jabadaliiji erine. Sjeezd bolbol gurbadaxi tabanzil soo iime zyilnyydii xexiiji todorxoilono gebel:

a) Promiişlennostьdo, gurbadaxi tabanzil soo **azalai bytəəsiin urgaltiiji** 65 proceent bolgoxo, ene xadaa gansal azalai bytəəsiiji deeşelyylhenei sçoodoor, promiişlenne produukcanuudai urgaltiiji 1937 onoixihoo, 62 milliaard tyxerig, jixeer 1942 ondo xangaxa johotoi.

b) Promiişlenne produukcanuudai **əəriinь yniiji** tabanzil soo (1937 onoi sengeer) 10 proceent **dooşoruulxa,** ene xadaa 1937 onoixitoi zişeelbel, 1942 ondo gyrende 20 milliaard tyxerigei xemzeetei ekonoomiiiji xangaxa johotoi.

Promiişlennostiiin byxii halbarinuudta produukcanuudai şanariiji byxiixemzeegeer deeşelyylxe şuxala. Yiledberidexi geelgetei ba prostoinuudtai, xaişaxereg xandalgatai erid temesel organizovaalxa, serьjoonuudai, materiaalnuudai, tyliişiin ba elektroeneergiiin gargaşalgiin noormiiji dooşoruulxa; yiledberiiin otxooduudiiji ba doodo soortiin serьjooji yrgenəər xereglexe.

Standartizaaciin ba normalizaaciin xeregiiji zuramşuulxa ba aradai azaxiida standaartnuudiiji ylemze yrgenəər xereglelgiiji xangaxa.

14. BKP(b)-ein XVIII sjeezd bolbol byxii **xydəə azaxiin** produukcanuudai urgaltiiji, 1937 ondo 20,1 milliaard tyx. baihiijinь (1926—1927 onuudai sengeer), 1942 ondo 30,5 milliaard tyx. xyrter, tailbarilan xelexede, 53 proceent urguulxa geze todorxoilono. Xydəə azaxiin gol şuxala halbarinuudai talaar, iimenyyd daabarinuudiiji sjeezd todorxoilono gebel:

a) **Oroohoto kylьtyyriin** talaar, gurbadaxi tabanzil soo dunda urgasiiji 13 ceentner bolgozo, zil byriin 8 milliaard pyyd tariaa xuriaalgiiji xangaxa.

b) Texniiçeske kylьtyyrenyydei talaar, 1942 ondo: saaxarna sviooklohoo—gektaar byriin 235 ceentner urgasa abza, xamta 282 millioon ceentner xuriaaxa; xlopoog-siirec—uhalalgiin gazar deerehee gektaar byriin 19 ceentner urgasa xuriaaza, 32,9 millioon ceentner abxa: lьno voloknoo—gektaar byrihəə 4,6 ceentner urgasa xuriaaza, xamta 8,5 millioon ceentner abxa ba lioonoi dunda noormiiji jixe bolgoxo.

Konoplioogoi urgasiiji nelieed deeşelyylxe, yrehenei azaliiji zybəər organizovaalxa, tus tusagaar raioonuudta narinaar xubaarilan tabixa, agroteexnikiiji haizaruulza, kauuçukonoosuudai, naran sesegei ba busad toholig kylьtyyrenyydei produukciiji jixedxelgede tusagaar anxaralaa xanduulxa.

c) Malai too tolgoin urgaltiiji ba malazalai tovaarna produukcanuudai urgaltiiji, SSSR-te malazalai probleeme şiidxelgiiji xysed xangaxaar xemzeede xyrgexe. Aduu moridoi too tolgoiji—35 proceent, eberte tomo malai too tolgoiji—40 proceent, gaixainuudai—100 proceent, xoni ba jamaadai too tolgoiji—110 proceent olon bolgoxo. Kolxoozno tovaarna feermenyydiiji xygzəəxe ba tomozuulxa jabadalda tusagaar anxaralaa tabixa. Malai yylteriiji haizaruulza ba plemennoi xeregiiji yndehəərenь haizaruulza, yylternyydiiji zybəər raioniirovalza, tezeelei baaziiji bexizyylze, malai xaruuhiij haizaruulza, malazalai produktiivnostiiiji deeşelyylgiiji ton gol zorilgo geze tooloxo.

ç) Moskvaaji, Leeningraadiiji, Bakuuji, Xaarьkoviiji, Donbaassai, Kyzbaassai, Goorьkiiin promiişlenne ceentrnyydiiji ba byxii busad tomo gooroduudiiji toiruulan, ede ceentrnyydiiji oovoşçonuudaar, kartaavkanuudaar xysed xangaza şadaxa, hy ba miaxaar myn nelieed xangalsaxa, **kartoofelьnooovoşçno** ba **malazalai baazanuudiiji** baiguulxa.

d) Oroohoto ba busad kylьtyyrenyydei tarilgiiji imagtale ynder soortiin ba selekcioonoşji ba niutagaişji soortnuudai haizaruulagdahan, **şilegdehen yrehəər** xangaxa. Gazarai xyrihenei yrezelei nelieed haizaralgiiji, urgasiin urgaltiiji ba urgaza baigaa malazalda bexi tezeelei baaza baiguulxa jabadaliiji xangadag, nogootarilgiiji ba xara paariiji xereglelseze, zyb sevooboroоduudiiji kolxoozuudta ba sovxoozuudta delgeryylxe.

e) Gazar esxelgiin xydelmerinyydei zadagai baidaliiji likvidiirovelxe ba kolxoozuudta gazar esxemziin xeregiiji zuramşuulxa; gazar esxemziin xydelmeriiiji gyrenei biydzeedte oruulxa.

f) Xydəə azaxiin xydelmerinyydei **koompleksno mexanizaacalgiiji** gurbadaxi tabanzil soo dyyrgexe. Traaktorna paarkiin tiipyydte ba bii baihanda zoxilduulan, pricepnoi inventaarьta xydəə azaxiin eriltiiji xysed xangaxa. Xydəə azaxiin tyryy xynyydei praktiiçeska jixe oopediiji nauuçnaar xereglelseze, tyryy agroteexnikiiji yrgenəər delgeryylxe. Sovxoozuudta ba kolxoozno feermenyydte malazalai azaljixete proceessnyydii mexanizaacalgada tusagaar anxaralaa xanduulxa. Niutagai tylişe deere, kolxoozno baganuud giidrostaancanuudai, halxinai xysete ba gaazogeneraatorna elektro-ystanoovkanuudai barilgiiji yrgenəər jabuulxa.

Xydəə azaxiin urgasanuudai vrediitelьnyydtei ba ybeşentei temesexede şuxala maşiinanuudii ba apparatuurii yiledberilgiiji jixedxexe.

Morin pricepnoi, ilangajaa traansportna inventaariiiji bytəən gargalgiiji jixedxexe. Oroohо seberlexe ton prostoi maşiinanuudiiji yiledberilelgiin yrgedelgiiji xangaxa.

g) Navooz ba busad niutagai ydobreeninyydiiji narinaar xadagalalgada ba xereglelgede tusagaar anxaralaa xanduulan, kolxoozuudta ba sovxoozuudta organiiçeska ba mineraalьna ydobreeninyydei zyb sisteeme xereglelgiiji şudalan aşaglaxa. Podzoolisto xyrьhiiji izvestkovaalxa ba soloncoovo xyrьhiiji gipsovaalxa praaktikiiji yrgenəər delgeryylxe.

h) Xydəə azaxiin yiledberiiiji saaşadanь mexanizaacalhanai ba azalai bytəəsiin urgahanai yndehe huuri deere, **sovxoozuudiiji** xadaa xydəə azaxiin yiledberiiiji organizovaalalgiin zişee, terenei ynder urgasa xuriaalgiin ba produktiivnostiiiji tuilalgiin zişee bolxoor, xereg deeree ynder yiledberitei, ynder rentaabelьna azaxii bolgoxo; Narkomsovxoozoi sovxoozuudta, ilangajaa tariaan azalai sovxoozuudta malazaliiji organizovaalza, aduu malai too tolgoiji olon bolgoxo.

15. Sjeezd bolbol tymer zamai traansportiin **gryyzoboroodoi** urgaltiiji, 1937 ondo 355 milliaard toonno-kilomeetr baihanhaa, 1942 ondo 510 milliaard toonno-kilomeetreer togtoono; myrenei traansportiin gryzoboroodiiji 33 milliaardhaa, 58 milliaard toonno-kilomeetreer; dalain traansportiin gryyzoboroodiiji—37 milliaard toonno-kilomeetr baigaahaanь, 51 milliaard toonno-kilomeetr xyrter jixe bolgoxo. Traansportiin gol şuxala zorilgonь xadaa tymer zamai xoliin şirelgiiji byxiixemzeegeer bagadxaxiin, vstreeçne ba racionaaльna bişe şirelgenyydiiji likvidiirovelxiin ba oronoi gryyzoboroodto uhan ba avtotraansportnuudai ydeelьne veesiiji saaşadanь deeşelyylxiin zorilgoor, gryyzoboroodoi planiirovaniiiji zuramşuulxa jabadal bolno.

Gurbadaxi tabanzil soo **azalai bytəəsiiji** tymer zamai traansport deere 32 proceent ba uhan zamai traansport deere 38 proceent deeşelyylxe, tymer zamai, uhan ba avtomobiilьna traansportnuud deere aşalga-buulgalgiin xydelmerinyydiiji mexaniziirovelxe.

16. Sjeezd bolbol gurbadaxi tabanzil soo tymer zamai traansportiin talaar, dorodursagdagşa daabarinuudiiji togtoobo:

a) **lokomotiivuudai** paarkiiji 8000 jediniiceer olodxoxo, terenei toodo: „FD"seeriiin 1500 parovoozuud, kondensacioonno parovoozuud 4200, „JS" seeriiin passaziirska parovoozuud 1500. Oiriin zilnyydte kondensacioonno parovoozuud bolbol parovoozuudai aşaanai paarkda tyryy huuri ezelxe johotoi.

b) aşaanai vagoonuudai **vagoonno paarkiiji** 225 miangan, dyrben goltoi vagoonuudaar olodxoxo, passaziirska vagoonuudai paarkiiji 15 miangan vagoonuudaar olodxoxo. Mynəə xydelze baigaa tovaarna paarkiin 300 miangan vagoonuudiiji ba 4 miangan passaziirska vagoonuudiiji avtosceepkeer oboruudovalxa. Mynəə xydelze baigaa tovaarna paarkiin 200 miangan vagoonuudiiji avtotoormoznuudaar oboruudovalxa. Parovoozuudai ba vagoonuudai remoontno baaziiji, ilangajaa Uraalai, Dunda Aaziiin, Sibiirei, Daalьna-Vostoogoi zamuud deere yrgedxexe. Kondensacioonno parovoozuudai remoontdo yiledberiiin baaza beledxexe.

c) tymer zamai traansportiin ba, ilangajaa tymer zamai xargiinuudai saaşadxi rekonstryykciiji xangaxa. Gurbadaxi tabanzil soo 11 miangan kilomeetr tymer xargiiji baiguulxa, eksploataacada tuşaaxa ba 8 miangan kilomeetr uta gazarta xojordoxi zamuudiiji tabixa.

ç) 1840 kilomeetr tymer xargiinuudiiji, tyryyşiin eelzeende xadiin zamuudiiji, jixe gryyzoboroodtoi liininyydiiji, myn tereşelen goorod şadarai intensiivne xydeləətei tomonuud yyzelnyydiiji **elektrificiirovelxe.** Avtoblokiroovkiiji, dispeetçerske signalizaaciiji ba avtopoostnuudai xereglelgiiji yrgenəər delgeryylxe.

d) tyryyşiin eelzeende, Donbaassiiji Krivoi Roogtoi, myn Leningraadiiji Moskvaatai, ba Uraalai zyyn taliin raioonuudiiji, Xoito xizaariiji, Myyrmanska ooblastiiiji SSSR-ei centraalьna çaastьtai, Baruun Sibiiriiiji Dunda Aazitai xolbodog liininyyd deegyyr ba Baruun Urda, Baruun ba Zyyn taliin zamuud deere **tymer zamai staancanuudiiji xygzəəxe.**

17. Sjeezd bolbol gurbadaxi tabanzil soo uhan, avtomobiilьna ba agaarai traansportiin talaar, dorodursagdagşa daabarinuudiiji togtoobo:

a) **Uhan zamai traansportiin** geegdeliiji likvidiirovelxe, aradai azaxiiji obsluuzivalxa jabadalda, ilangajaa maassova aşaanuudiiji: modo, tariaa talxa, nyyrhe, neeftь şirelgede terenei rooliiiji deeşelyylxe. Dalain ba myrenei floodoi texniiçeske baidaliiji haizaruulxa, tereniiji ylemze hain tiipiin nemelte syydenyydeer olodxoxo, myrenei syydenyydte gaazogeneraatorna ystanoovkanuudiiji yrgenəər delgeryylxe. Dalain poortnuudai ba sydoremoontno baazanuudai barilganuudiiji yrgedxexe.

Mynəə baigaa uhanzamuudiiji rekonstryykcelxiin ba zuramdanь oruulxiin talaar, yrgen xemzeejabuulganuudiiji jabuulxa, gurbadaxi tabanzilei eseste Aastraxanьhaa Moskvaa xyrterxi byxii zam deere 2,6 meetrhee doşo bişe gyntei gynzegii uhanai tranziitna zam baiguulxiin tula, Aastraxanь—Goorьki—Riibinske—Moskvaa zamiiji rekonstryykcelxe. Voolgo—Baltiiiska uhanzamai rekonstryykciiji jabuulxa. Dotoodiin syydexoodno uhan zamiiji 102 miangan kilomeetr baihiinь, tabanzil soo 115 miangan kilomeetr uta bolgoxo.

Voolgo, Doon, Dneepr myrenyydei koompleksno rekonstryykciin sxeemiiji gurbadaxi tabanzil soo zoxiooxo. Kaspiin dalain yyroveniiiji xebeerenь bailgaxiin xemzeejabuulga beledxexe, Voolgo-Dooniiji negedxexe barilgada oroxo.

Gurbadaxi tabanzilei eseste **Xoito Dalain Zamiiji** Daalьna Vostoogtoi planomeerne xolboo xangadag, normaalьna xydeldeg uhanzamai magistraalь bolgoxo.

b) Gooroduudta, tymer zamai staancanuudta ba uhanzamuudta tulasa orodog, aşaa jixete xargiinuud ba traaktnuudaar **avtomobiilьno traansportiin** regyliaarna jabalgiijiAvtomagistraalьnuud deere organizovaalxa. Avtotraansportda şuxala xeregtei remoontno baaziiji xangaxa. Garaaznuudai, garaazgyi togtolgonuudai, obsluuzivaniiin staancanuudai ba avtomobiilьnuudiiji zapraavilaxa gazarnuudai barilgiiji xygzəəxe. Tabanzil soo avtoşirelgiiji 4,6 daxin jixedxexe. Gryzovoi avtotraansportda avtopriceepnyydei xereglelgiiji ba yiledberilelgiiji byxii xemzeegeer xygzəəe. Narizuulagdan, gydroniirovanna, asfaalьtno-betoonno ba betoonno xargiinuudiiji barilgiin ydeelьne veesiiji xojordoxi tabanzileixitei zişeegyi jixe bolgozo, 210 miangan kilomeetr xargii barixa ba rekonstryykcelxe. Tereentei xamta, şuxala xeregtei tekyyşçe ba helьben zahaxa remoont sag soonь bejelyylze, mynəə baigaa xargiinuudiiji hainaar bailgaxa jabadalda tusagaar anxaralaa xanduulxa.

c) Grazdaanska aviaaciin xydelmeriiji gol gol gyrenei liininyyd deegyyr onsodxon emxidxexe. Agaarai magistraalьnuudai texniiçeske oboruudovaniiiji deeşelyylze, gazar deerexi baiguul altiijinь yrgedxexe ba haizaruulxa.

18. Sjeezd bolbol byxii janziin **xelxiee xolbooji**, ilangajaa gooroduud xoorondiin xelxiee xolbooji ton jixeer xygzyylxe şuxala baihiiji temdeglene.

Moskvaa ba byxii respyblikaanska, xizaarai ba ooblastьnuudai ceentrnyydei xoorondo telefoonno sexe xelxiee xolboo togtoolgiiji dyyrgexe, myn tereşelen SSSR-ei tomo tomo nuud ceentrnyydei xoorondiin xelxiee xolboonoi radiaalьna sisteemede yzlovoi sisteeme nemexe. Raioonno ceentrnyyd, selьsoveedyyd, MTS-yyd ba sovxoozuudai telefonizaaciiji xysed dyyrgexe. Raadiotransliacioonno tooçkonuudai prejoomnonuudai tooji 2,3 daxin olodxoxo. Xeden tomo gooroduudta televizioonno ceentrnyydiiji baiguulxa.

19. Gurbadaxi tabanzil soo yiledberiiin urgaltiin prograammiin daabarinuudiiji gyisedxexiin ton şuxala ysloovinь xadaa kvalifikaciirovanna **xydelmerilegşedei kaadrnuudiiji, teexnigyydiiji** ba **inzeneernyydiiji** beledxelge myn, tereşelen şine teexnikiiji ba yiledberiiin nauuçna organizaacalganuudiiji nebteryylen xereglelgiin xydelmerinyydiiji yrgenəər delgeryylge myn bolno. Sjeezd bolbol gurbadaxi tabanzilei plaan soo, iime zyilnyydiiji uridlan xaraalxiiji şuxalada toolono gebel:

a) Kvalificiirovanna xydelmerilegşediiji ba socialiis azalai maasternuudiiji beledxelgiin ba helьben beledxexe hurguulinuudai, kyyrsnyydei seetьnyydiiji yrgenəər delgeryylelge.

b) eldeb speciaalьnostiiin 1,4 millioon teexnigyydiiji ba deede erdemtei 600 miangan speciaIiistnuudiiji hurgan gargalga.

III. Şine barilgiin ba tereeniiji gurbadaxi tabanzil soo xubaarilan tabilgiin plaan

1. Yiledberiiin urgaltiin plaantai zoxilduulan, BKP(b)-ein XVIII sjeezd bolbol gurbadaxi tabanzil soo aradai azaxiidaxi **kapitaalьna xydelmerinyydei** objoomiiji, xojordoxi tabanzil soo 114,7 milliaard tyxerig baihanhaa, 192 milliaard tyxerig (mynəə baigaa smeetne sengeer) xemzeetelgeer togtoono gebel, eneenhee:

a) **Promiişlennostido**—xojordoxi tabanzil soo 58,6 milliaard tyxerig baihanhaa, 111,9 milliaard tyxerig bolgoxo, eneen soohoo: yiledberiiin xeregselnyydiiji yiledberildeg promiişlennostiiin talaar,—xojordoxi tabanzil soo 49,8 milliaard tyxerig baihanhaa, 93,9 milliaard tyxerig bolgoxo, urgaltanь [illegible] proceent, bolxo yrgen xereglelgiin xeregselnyydiiji yiledberil[illegible] promiişlennostiiin talaar,—xojordoxi tabanzil soo 8,8 milliaard tyxerig baihanhaa, 18 milliaard tyxerig bolgoxo, urgaltanь 105 proceent bolxo.

b) **Traansportda**—xojordoxi tabanzil soo 20,7 milliaard tyxerig baihanhaa, 37,3 milliaard tyxerig bolgoxo gy, ali ur[illegible]galtanь 80 proceent bolxo.

c) **Xydəə azaxiida**—11 milliaard tyxerig, eneen soohoo MTS-te—5,2 milliaard tyxerig, irrigaaca ba milioraacada—[illegible] milliaard tyxerig, tereenhee gadna, sovxoozuudta aduu ma[illegible] too tolgoin urgaltada—2,5 milliaard tyxerig. Kolxoozuudta x[illegible] dəə azaxiin kapitaalьna oruulaltanuudanь gurbadaxi tabanzil s[illegible] 24 milliaard xyrter tyxerig bolxo baina.

2. Sjeezd bolbol, xojordoxi tabanzil soo 103 milliaard tyxerig ynetei predprijaatinuudai aşaglalgada oruulagda[illegible] haanь, gurbadaxi taban zil soo 193 milliaard tyxerig ynet[illegible] (mynəə baigaa smeetne sengeer) şine ba rekonstriirovelegd[illegible]hen predprijaatinuudiiji **aşaglalgada oruulxa** geze batal[illegible]

Sjeezd bolbol kapitaalьna xydelmerinyydei togtoomol [illegible]joom şine, rekonstriirovelegdehen predprijaatinuu[illegible] aşaglalgada oruulxa prograamma xadaa SSSR-ei yiledberi[illegible] texniiçeske baazanuudai saaşanxi urgaltiiji ba aradai aza[illegible] ton şuxala halbarinuudta şuxala rezeervnyyd ba xyseşad[illegible] nuudiiji bii bolgoxo jabadaliiji xangaxa baina geze tem[illegible]lene. Gurbadaxi tabanzil soo urgaxa **yiledberiiin xysen[illegible]** elektrostaancanuudai talaar,—xojordoxi tabanzilei hyylde 8,1 m[illegible]lioon kilovaatt baihanhaa, gurbadaxi tabanzilde 17,2 millioon ki[illegible]vaatt xyrter; nyyrhenei promiişlennostiiin talaar,—şaaxtnuudai [illegible]siiji, gurbadaxi tabanzilei hyylde 335 millioon toonn nyyrhe[illegible] xyrgeze, 1,8 daxin jixedxexe; xarametalluurgiiin talaar (şirem)—[illegible] millioon toonn xyrter, cvetnoi metalluurgiiin talaar (meed[illegible] 2,4 daxin; aliumiiniiin talaar,—3,8 daxin; avtomobiilьna [illegible] miişlennostiiin talaar—xojor daxin şaxuu; xlopçaato-bym[illegible]na promiişlennostiiin talaar (vereetena)- 1,5 daxin urgaxa.

3. Sjeezd bolbol gurbadaxi tabanzil soo şine barilga[illegible]diiji SSSR-ei raioonuudta **xubaarilan tabixa** jabadal xa[illegible]dan xoliin ba racionaalьna bişe şirelgenyydiiji likvidiiro[illegible]xiin, myn tereşelen—urdanь ekonomiiçeska xozomdongi [illegible]han, tede SSSR-ei raioonuudai saaşadaa xygzexiin zorilg[illegible] serьjoonuudai istooçniguudta ba xereglelgiin raioonuudta [illegible]miişlennostiiiji dytelyylxe jabadalhaa barimtalxa şuxala [illegible] geze toolono. Eneende zoxilduulan, gurbadaxi tabanzil [illegible] **iime** zyilnyydiiji xexenь şuxala:

a) Sojuuzai gol gol **ekonomiiçeska** raioonuudta aza[illegible] koompleksno xygzeltiiji xangaxa, tylişe abalgiiji ba ceem[illegible] alebaastr, ximiiçeske ydobreeni, şil g. m. produ[illegible] xyngen ba ediee xooloi promiişlennostьnuudai maa[illegible] deelьnyydiiji, ede raioonuudai erilte xeregseliinь xangaxa [illegible]zeegeer yiledberilgiiji organizovaalxa. Promiişlenne urga[illegible] ba gorodskoi aradzonoi tyrgen urgaxatai xamta, jixe t[illegible] aşaa şirelge deerehee, zavisimostinь jixe boldog, tede [illegible] miişlenne raioonuudiiji tylişeer ba şirexede berxetei [illegible] produuktnuudaar niutag deerenь xangaxa jabadal tusgaa[illegible]udxaşanart i baina.

Xaa-xaanagyi maassovaar xereglegdedeg, kart[illegible] oovoşço, hyn ba miaxan produuktnuud, talxan, kond[illegible]ke izdeeli, piivo g. metiin ediee xooloi iime produ[illegible] myn tereşelen maassova xereglelgiin xede xeden prom[illegible]ne izdeelinyyd—galanterei, ojodoloi promiişlennostiiin iz[illegible]nyyd, meebelь, kirpiice, izvioozko ba busad xadaa respyy[illegible] xizaar ba ooblastь byxende elbegeer yiledberilegdexe jo[illegible]

Moskvaada, Leeningraadta şine predprijaatinuudii b[illegible]ji xorixo tuxai BKP(b)-ein CK ba SSSR-ei SNK-ge[illegible] tooloi dyyrgelte bolgogdolgiiji xinaxa johotoi kont[illegible] xangaxa, myn tereşelen ene togtooliiji Kiijev, Xaarьkov, [illegible]tov-na-Donyy, Goorьki, Sverdloovskodo xabaaduulza, eneenhee xoişo şine predprijaatinuudai barilgiiji xorixo.

b) Oronoi iimenyyd **ekonomiiçeska oçaaguudta,** raioonuud, Uraal ba Povoolzodo, gurbadaxi tabanzilei soo predprijaatinuud-ynikyymyydhee zarim promiişlenne [illegible]ktnuudaar xangalgada slyçainostiiiji zaisuulxiin tulada, [illegible] baiguulaltiin, neeftьbuiluulga ba xiimiiin xede xeden [illegible]nuudta predprijaatinuud dybleernyydiiji baiguulxa.

c) SSSR-ei **zyyn ba daalьna- vostooçno** raioon[illegible] pitaalьna xydelmerinyyd ba şine barilganuudai [illegible] ylemze tyrgen urgaltiiji xaraalxa. Ede raioonuudta [illegible]giiçeske baazanuudai xygzeltiiji byxiixemzeegeer yrg[illegible]xe, eneenei tulada, gurbadaxi tabanzil soo byxii [illegible] peeçenyydei dyrbenei gurban xubiiiji oronoi zyyn raioonuudta baiguulxa.

Dundaziaatska xloopoguudiiji bolbosoruulalsaxa te[illegible] promiişlennostiiin jixe yiledberiiin şine baazanuudiiji [illegible]ostoogto baiguulxa. Daalьna Vostoogto, tereenei erilte [illegible]lelgiiji xysed xangaxa xemzeetelgeer, nyyrhenei ba my[illegible]ment abalgiin xygzeltiin tyrgen teempnyydiiji xaraalxa.

ç) Gurbadaxi tabanzil soo yiledberilelgiin xyse[illegible] xubaarilan tabixa gol zorilgonuudtai zoxilduulan, nac[illegible]na **respyyblikenyydei** ba **ooblastьnuudai** azaxiin [illegible] tyyrne saaşadxi debzeltiiji xangaxa.

4. Sjeezd bolbol gurbadaxi tabanzilei torşo soo, zaagdahan barilganuudta anxaralaa tabixa şuxala geze [illegible]no:

a) **maşiinabaiguulaltada,** gurbadaxi tabanzil soo [illegible]lagdahan ba promiişlennostiiin debzeltiin niite teemp[illegible] lieed ylyylegşe, yiledberilelgiin prograammatainь zoxi[illegible] şine zavooduudai, ilangajaa stankogbaiguulgiin ba [illegible]çeske oboruudovaniiin zavooduudai barilgiiji yrgen[illegible]ryylxe ba tedeenei aşaglalgada orolgiiji tyrgedxexe. [illegible] stankogbaiguulgiin gurban zavooduudai, Goorьkidoxi [illegible]ne stanoogoi zavoodoi, Kiijevdexi avtomaaduud [illegible]dai zavoodoi bailganuudiiji dyyrgexe ba şlifovaalьna, [illegible]reezne, utaruunь xaruuldaxa stanooguudai, ka[illegible]nastoolьno ba stanooguud-avtomaaduudai yiledberi[illegible]

(*Yrgelzelelenь 3-daxi niuurta*)

(*Yrgelzelel. Exinь apreeliin 17-oi noomerto)

SSSR-ei aradai-azaxiin xygzeltiin gurbadaxi tabanzilei plaan (1938--1939 onuud)

*Nyxer Moolotovoi doklaad tuşaa BKP(b)-ein XVIII sjeezdiin rezoliyyce *)*

(Jedinoglaasna abtaba)

xysenei xede xeden şine staankobaiguulgiin zavooduu- yn tereşelen kyzneeçne-preessovo oboruudovaniiin za- dai barilgiiji delgeryylxe. Gurbadaxi tabanzilei torşo erdloovsko, Yfaa, Noovosibiirske ba Kaluugiin raioo- parovoi tyrbiiniin 4 zavooduudiiji baiguulxa ba jabuul- oruulxa.

eenhee gadna, Noovoçerkaaskiin raioondo parovoi tyr- ydei zavoodoi ba Kyibeşevei raioondo giidrotyrbiine- zavoodoi barilgiiji exilexe. Parovoi tyrbiinenyydei za- dtal zoxilduulan, koteelbaiguulgiin ba podsoobno iiçeske oboruudovaniiin zavooduudiiji, tereen soo, Oors- koteelьne zavoodiiji barixa ba jabuulgadanь oruulxa. dviigatelьnyydei maassova yiledberilelgiiji organizo- Goorькovsko ba Moskoovsko avtozavooduudai baril- iiji dyyrgexe. Bagalitraazna avtomobiilьnuudai zavoo- ji, avtosbooroçno xede xeden şine zavooduudiiji (te- oo, Daalьna-Vostoogto) barixa ba Sibiirьte aşaanai av- iinanuudai şine zavooduudai barilganuudiiji, myn avto- lennostiiin xeden smeezne predprijaatinuudai ba av- ontno baazanuudai barilgiiji yrgeneer jabuulxa. azaxiin maşiinanuudai ba traaktornuudiiji xabsaraxa oontoloxo yiledberiiin baaziiji Vostoogto baiguulxa. yyrskede ba Baruun Sibiirьte eerelgiin maşiinanuudai uudiiji barixa. Saratovska şaarikopodşiipnikovo zavoo- rilgiiji dyyrgexe ba xojor şine şaarikorooliko-podşiip- zavooduudai barilgiiji jabuulxa. Saarha xedeg maşii- dai zavood barixa. Şine parovooz baiguulaltiin zavoodoi exilexe. Dunda ba xynde ximliçeske maşiinabaiguu- 2-3 zavooduudiiji barixa. Dalain ba okeaanska sydobail- iin zavooduudai exilehen barilgii forsiirovalxa ba gadna, ba myrenei sydobaiguulaltiin şine zavooduudai i exilexe.

Sjeezd bolbol **elektrifikaaciin** talaar, barilgiin prog- in gol şuxala xubinь gexede, jixebişe ba dunda şine staancanuudai barilgiin sçoodoor, tereenei xyse şada- alta, myn giidroelektrostaancanuudai barilgiiji şangad- boln o geze toolono. Delxei deere egeel jixe baiguu- —Zavoolzodo bexi urgasa tuilaxiin tulada xuurai ga- udiiji uhalaxa probleeme ba Voolgoor ba Kaama myren- oxoodstviin xeregiiji negen doro şiidxegşe, 3,4 mil- ilovaatt xysetei, Kyibeşevske xojor giidrostaancanuudai iji yrgeneer jabuulxa. Myn, Okaa myren deere Ka- a giidroelektrostaanciin barilgiiji exilxe. Doorodursag- giidrostaancanuudai barilganuudiiji dyyrgexe ba aşag- a oruulxa: Ygliiçeske, Riibinske, Çerçiinske xojor, Ka- ska, Sviirь—2, Xaamska, Niiva—3, Syxyymske ba busad. idrostaancanuudai barilgada oroxo: Veerxne Kaamska, ayyrske, Yustь-Kaamenogoorsko, Giymyyşske, myn yd bişe, niutagai giidrostaancanuudai barilgiij yrgeneer xa, tereenei toodo, Uraalai raioonuudta, Tyyre, Yfaa, Çy- , Beelaja, Miaas g. m. myrenyyd deere ba tereşelen xoi- eec deere.

ylişiiji ximagadaxiin zorilgoor, jixebişenyyd halxin elek- ncanuudai barilgiiji yrgeneer xygzeexe. 102 raioonno oi elektrostaancanuudiiji bariza, aşaglalgada oruulxaar za: Kyrakoovsko, Nesvetaajevska, Moskvaada ba Lenin- xeden TES-yyd, Çeliaabinska TES, Symgaitska, Kom- ьsko, Kiijevske, Nikolaajevska, Kiirovo-Çepeecke, Siiz- , Oorsko, Karagandiinska, Krasnojaarska, Xabaarovska, lska, Krasnodaarska ba busad. Ivaanoviin raioondo tek- e promiişlennostьdo zoriuulan, toorioor xydelxe şine tep- trostaanca barixa.

oolьtno elektroseetьnyydei ba podstaancanuudai yxiixemzeegeer xygzeexe.

romiişlenne raioonuudta 10—15 proceent xysetei,sag yr- energetiiçeske rezeerv baiguulgiiji xangaza, gurba- ban ilei torşo soo elektrobarilgiin xysenei byxii urgal- millioon kilovaattaar todorxoiloxo.

Nyyrhenei promiişlennostьdo, şuluu nyyrhe maltaxa baha xyrin nyyrhe maltaxa şaaxtnuudai barilgiiji yr- abuulxa. Nyyrhe abalgaar şine raioonuudiiji, ilanga- alda, Tataarska ba Başkiirska ASSR-te, Vostooçno-Si- Daalьna Vostoogto, Kazaaxska SSR-te, Ukraiinada, ske ba Tadziigske SSR-nyydte şudalan aşaglaxa. Baril- olzoriijinь alibolxoor bogonidxozo ba tyrgedxeze, gol dunda ba bagaşag xysenei şaaxtnuudiiji barixa. Taban- , xamta deerenь 160 millioon toonn nyyrhiiji aşaglal- oruulan, 170 millioon toonn niitexysetei şine, şuluu nei şaaxtnuudiiji barixa.

Neftianoi promiişlennostьdo, 15 millioon toonn ygexe ei, neeftьbuiluulxa şine zavooduudiiji, myn tereenhee gad- 5 millioon toonniin krekiing-ystanoovkonuudiiji aşaglal- oruulalgiiji xangaxa. Gurbadaxi tabanzilde, şiidxexii zo- xadaa 6 millioon toonniin xysetei, neeftьbuiluulxa za- udiiji baiguulan, Voolgo ba Uraal xojoroi xoorondoxi do yşee nege, xysete neftianoi baaza baiguulalga bolno tooloxo. Voolgo ba Uraal xojoroi xoorondo, Sibiirьte, na Vostoogto, Ukraiinada, Dunda Aazida ba Kazaaxska te neeftь abalgiin şine raioonuudta, geoologo-bedirelgiin zeelelgiin xydelmeriiiji delgeryylgiiji xangaxa.

Torfianoi ba slaanceva promiişlennostьnuudai talaar, alьna xydelmerinyydei şuxala urgaltiiji xangaxa. Toorf ada sezoonnostiiji likvidaacalxin yndehe huuri bolxo, iin uhiiji iskyysstvenneer zailuulxa zavooduudai barilgiiji lxa. 2-3 kooksovo zadooduudai barilgiiji bejelyylen, deere ximiiçeske produuktnuudijii builuulxa jabadaliiji xa.

c) Xara metalluurgida,—Magnitogoorsko kombinaadai baril- doomen ba xojor bliyymingiin sostaavtaigaar, Niizn -Ta- a ba Petroovsko-Zabaikaalьska zavooduudai, Amarstaalь- , Zaporoozstaaliiin, Azoovstaaliiin, Krivoroozsko, Noovo- oovsko iiist tymer xataalxa, Noovo-Uraalьska ba Nikopoolьs- ybliiiin zavooduudai barilganuudiiji dyyrgexe. Urda Uraal- (xaliilovska ba bakaalьska ryydyyd deere) ba Zyyn-Si- dexi şine metallyrgiiçeske zavooduudai, Uraaldaxi svaarna anuudai zavoodoi, Sibiirьdexi tryboprokaatna nege za- oi ba Ceentrei tryboliteine zavoodoi barilganuudiiji exile- Dunda Aazi ba Zakavkaazai raioonuudta, niutagai xereg- ydiiji xangaxiin tulada,metaallnuudai otxooduudiiji ba butar- nuudiiji xereglexe baazanuud deere, şinedxen yiledberilxe bişe zavooduudiiji baiguulxa. Rydaanuudiiji xailuulgadanь xelgiiji haizaruulxiin tula, 17-hoo yseen bişe agglome- onno leentnyydiiji baiguulxa. Byxii azallaza baigaa za- uudta, azal-jixete xydelmerinyydiiji mexanizaacalgiiji gexe ba yiledberiiin avtomatizaaciiji yrgeneer jabuulxa. aatiin şanariiji haizaruulxiin tula byxii zavooduudai pro- na ceexnyydiiji şuxala otdeeçne baiguulgaar n oboruudovalxa. Gurbadaxi tabanzilelei torşo soo, 20 şine enno peeçenyydii barixa ba Uraalda modonoi-nyyrhenei n doomenno peeçenyydiiji bodxooxo.

Ceentrei xara metalluurgida nemelte bolgon, Kyyrske ondoxi magniitna anomaaliiin şaaxtnuudai barilgada oroxo ba Kyyrske magniitna anomaaliiin raioondo metallyrgiiçeske zavoodoi barilgada beledxelei xemzeejabuulganuudiiji ja- buulxa.

Atusuiska ba Karsakpaiska bajaligta gazarnuudai promiiş- lenne razveedkiiji dyyrgexe.

d) **Cvetnoi metalluurgida**—Balxaaşşadarai zedxailuulgiin kombinaadai, Dunda-Uraalai ba Çeliaabinska kombinaaduudai barilgiiji dyyrgexe. Dzezkazgaanska ba Almaliikska zedxailuulgiin kombinaaduudai, tereşelen Altaidaxi tuulganai ba ciinkovo zavooduudai barilganuudiiji yrgeneer jabuulxa. Uraalьska aliumiiniiin kombinaadiiji, myn Kandalaaşska ba Kyzbaassdaxi aliumiiniiin zavooduudiiji aşaglalgada oruulxa. Tixviinske glinozeemne zavoodiiji, Urda-Uraalьska ba Seeverne niikeleve kombinaaduudiiji aşaglalgada oruulxa. Tuulga, ciinke, oolovo, volьfraam ba molibdeeniiji yiledberilexe xeden şine predprijaatinuudai barilgiiji exilexe. Yngete prokaatiin ba bimetaalliin, tereşelen aliumiini ba maagniiin splaavuudiiji builuulxa zavooduudiiji baiguulxa.

e) **Ximiiçeske promiişlennostьdo**—gol tyleb, cvetnoi metalluurgiiin ba elektrostaancanuudai otxood gaaznuudiiji xereglehenei baaza deere, seerno-kislootno şine zavooduudai, tyykovo kombinaaduudai, soodiin zavooduudai, sintetiiçeske-kauçukoovo zavooduudai ba şiinniin zavooduudai barilganuudiiji yrgeneer jabuulxa ba oron dotor baiguulagdahan 13-15 SK zavooduudiiji, koordno 9 ba şiinniin 16 zavooduudiiji aşaglalgada oruulxa. Iskyysstvenne şingen tylişiin xojor zavooduudiiji, 2 regeneraatorna zavooduudiiji, şiinniin zavooduudai dergede 15 regeneraatorna ceexnyydiiji ba 2-3 aazbestovo izdeeliiin zavooduudiiji barixa.

Kauçukonoosuudiiji builuulan yiledberilgiiji xysed xangaxa, yiledberiiin baaza baiguulxa.

t) **Ceementiiji**, SSSR-ei Jevropeiske xubihaa zyyn-taliin raioonuudta ba Dunda Aaziiin respyyblikenyydte zeexee bolixo, eneenei tulada, byxii deeree 4,8 millioon toonniin, dunda ba jixebişe xysetei şine ceementne zavooduudiiji baiguulxa, teneenei toodo, Daalьna Vostoogoi, Sibiiriiin, Kazaaxska SSR-ei, Dunda Aaziiin respyyblikenyydei raioonuudta ba Uraalda barixa.

g) Gurbadaxi tabanzil soo barigdaza ba azallaza baigaa predprijaatinuudiiji promiişlenne serьjoogoi zapaasaar xangaxa ba udaadaxi zildee şilzen oroxo promiişlenne şine zapaasuudai rezeervnyydiiji sojuuzai byxii raioonuudta baiguulx , **geoologo-razveedoçne xydelmeriiji** yrgeneer jabuulxa.

h) Modonoi promiişlennostьdo—Solikaamska, Kondopoozska. Kaamska, Mariiiska, Krasnojaarska, Solobualьska, Arxaangelьska, Lьgoovsko, Komsomoolьko, Kotlaasska celliylooz-no- saarhanai kombinaaduudai ba Kiirovei raioondoxi gazeedne saarhanai faabrikiin barilgiiji dyyrgeze, aşaglalgada oruulxa. Şine celliyloozno-saarhanai, faneerne, lesoximiiçeske, modobolbosoruulagşa predprijaatinuudiiji ba modonoi gidrooliziin zavooduudai barilgiiji yrgeneer jabuulxa. Sojuuzai Jevropeiske xubiiin xoito ba baruun-xoito raioonuudta, Uraalda ba Daalьna Vostoogto modobeledxelei tyrgen xygzeltiiji xaraalxa. Jevropeiske seeverte, Sibiirьte, Daalьna Vostoogto modo xiyreedelgiin, modobolbosoruulagşa promiişlennostiiin xyseşadaliiji şangadxaxa. Sojuuzai Jevropeiske xubi teeşe Sibiirьhee modo zeelgiiji boliuulxa.

j) **Xyngen promiişlennostьdo** — Barnauul, Novosibiirske ba Kyzbaassdaxi şine xlopçaatobymaazna faabrikanuudiiji aşaglalgada oruulxa, myn tereşelen eerelge ba tkaaçesvo xojoroi xoorondoxi dispropoorciiji likvidiirovelxiin tulada, yninei tekstiilьne raioonuudta bagaşag eerelgiin faabrikanuudai barilgiiji bejelyylxe, Taşkeentske xlopçaatobymaazna kombinaadai xojordoxi eelzeeji, Leninakaanska eerelgiin faabrikiiji, Kiijevske ba Semipalaatinska sembiin kombinaaduudiiji, Kaliinindaxi reziinovo podooşviin ba Kazaandaxi iskyysstvenne arhanai zavooduudiiji aşaglalgada oruulxa. Dunda Aaziin respyyblikenyydte, Baruun Sibiirьte ba Kazaaxska SSR-te şine texstiilьne faabrikanuudai barilgiiji, myn xede xeden şine trikotaazna ba oimhonoi faabrikanuudai, jixebişe lьnianoi kombinaaduudai, arhanai zavooduudai, gutalai ba torgonoi faabrikanuudai ba şil habanuudai predprijaatinuudai barilganuudiiji yrgeneer jabuulxa.

k) **Ediee xooloi promiişlennostьdo**,—Oorskodo, Eengelьste, Ulaan-Ydede, Irkyytskede, Xabaarovskada, Sverdloovskodo, Ivaanovodo, Naalьçigte, Kyibeşevte, Dneepropetroovskodo, Voroşiilovograadta, Aşxbaadta, Stalinabaadta miaxanai kombinaaduudai; Jelaan- Koleenede, Zerdeevkede, Soveedskede (Kyyrske ooblastь), Alma-Ataada, Noovo-Troiickodo, Gnivaanida (Viinicke ooblastь), Şpoolьdo (Kiijevske ooblastь), saaxarna zavooduudai ba Armiaanska SSR-te nege saaxarna zavoodoi barilgiiji dyyrgexe ba aşaglalgada oruulxa.

Xede xeden şine spiirtozavooduudiiji, tohonoi zavooduudiiji, ydxeryylhen ba xuurai hynei zavooduudiiji, kondiiterske ba sain faabrikanuudiiji barixa. Dunda xysenei şine miasokombinaaduudai, saaxarna zavooduudai, xileemenei zavooduudai ba xolodiilьniguudai, tamxinai faabrikanuudai ba miileyiledberilxe zavooduudai barilgiiji yrgeneer jabuulxa.

Zagahanai promiişlennostьdo,—dalain zagahabarilgiin floodiiji jixedxexe ba Komsomoolьskodoxi, Xabaarovskadaxi, Moskvaadaxi ba Myinaakidaxi zagahanai kombinaaduudai; Balxaaşdaxi, Mangnistayy, Axtariaax, Sovgaavani, Petropaavlovska-na—Kamçaatkada xolodiilьniguudai ba Daalьna-Vostooçno xizaarta 20 bagaşaguud xolodiilьniguudai; Myyrmanskedexi, Nikolaajevska-na-Amuurta ba Petropaavlovska-na Kamçaatkada sydoveerfinyydei barilganuudiiji dyyrgexe. Kamçaatkiin, Oxootskiin ba Ajaanskiin raioonuudiiji zagahanai promiişlennostiiin Narkomaadaarş, myn xizaarai ba oblastnoi organizaacanuudaar şudalan aşaglaxa ylemze tyrgen teempnyydiiji xaraalxa.

„Leenin ba Staalin, aradai izobraziitelьna iskyysstvode" gehen viistavke deere.

ZURAG DEERE: Moskoovsko ooblastiiin pedagoog P. I. Meenьşikovei zurahan kartiina.

TASS-iin fotoxrooniko

l) **Niutagai promiişlennostьdo** ba promkoperaacada, niutagai serьjoo ba niutagai tylişiin baaza deere, bagaşaguud predprijaatinuudai barilgiiji yrgeneer jabuulxa.

m) **Gorodskoi barilgada**, bairabaidalai barilgiin talaar ba promiişlenne ceentrnyydei, gooroduudai blagoystroistviin talaar, xydelmerinyydei yrgen delgereltiiji xangaxa. 50 gooroduudta şine vodoproovoduudiiji, 45 gooroduudta kanalizaaciiji, 8 gooroduudta tramvaiji bii bolgoxo.

Gorodskoi azaxiin gazifikaaciiji xygzeexe. Moskvaada, Leningraadta, Kiijevte ba SSSR-ei busad tomo gooroduudta zoriuulan, ton şine konstryykciin 4-goltoi vagoonuudii yiledberilgiiji xangaza, şine tramvaina vagoonuudai tooji 2.900 jediniice bolgon olodxoxo. Avtobuusuudai tooji 27 miangan jediniiceer olodxon, gorodskoi ba goorodxoorondiin avtotraansportiin xygzeltede tusagaar anxaralaa xanduulxa ba passazirska, gryzovoi taksii xereglelgiiji maksimaalьna xygzeexe. Moskvaada, Leeningraadta, Kiijevte ba busad tomo tomo gooroduudta trolleibyysne xydeleeniiji yrgedxexe ba eneentei zoxilduulan, trolleibyysyydei yiledberiiji jixedxexe, tusxailabal, xojordabxar trolleibyysyydiiji oloor gargalgiiji organizovaalxa.

Abtahan plaanuudtai zoxilduulan, Moskvaa ba Leningraadai saaşanxi xygzelte ba rekonstryykciiji xangaxa. Moskvaada, metroogoi gurbadaxi eelzeenei barilgiiji dyyrgexe.

Gurbadaxi tabanzilei eseste, Soveedyydei dvoreecei barilgiin gol xydelmeriiiji dyyrgexe.

n) **Xydee azaxiin** talaar, şine MTS-yydiiji bariza ba xuuşan MTS-yydiiji tomobişe bolgon, 1500 MTS-yydei barilgiiji gyisedxexe. Traaktornuud, kombainanuud ba busad xydee azaxiin maşiinanuudta şuxala remoontno baaziiji xangaxa. Maliiji baidalaar xysed xangaxa xemzeegeer, malazalai barilganuudiiji sovxoozuudta yrgeneer jabuulxa.

Irrigaaca ba melliioraaciin talaar, Vaaxş, Kolxiido, Neviinnomiisske kanaal, Myrgaabski oaziisai jixe irrigacioonno ba xataalgiin barilgiin talaar exilegdehen byxii xydelmerinyydiiji dyyrgexe. Zavoolzodo, uhalalgiin sisteemiin barilga a oroxo. Gandadag raioonuudai xydee azaxiidaxi yiledberiiin- texniiçeske baaziiji bexizyylxe.

o) Byntaanuudta tariaa xadagalalgiiji gurbadaxi tabanzilei tyryyşiin xaxadta xysed likvidaacalgiiji xangaza, 10 millioon toonnhoo deeşe produuktnuudiiji bagtaaxa şadaltai, oroohonoi şine **elevaatornuud ba sklaaduudai** seetьnyydiiji barixa.

5. Barilganuudai bolzornuudiiji tyrgedxexiin ba yiledberiiin xysenyydiiji aşaglalgada oruulxiin ba tereşelen şine predprijaatinuudiiji oronoi gol gol ekonomiiçeska raioonuudta xubaarilan tabixiin zorilgoor, BKP(e)-ein XVIII sjeezd bolbol barilgadaxi **gigaantomaanitai** erid temesexiiji ba SSSR-ei aradai azaxiin byxii halbarinuudta dunda ba jixebişe predprijaatinuudai barilgada yrgeneer şilzen oroxiiji erine. Promiişlenne baiguulaltanuudta predprijaatinuudai barilgiiji dan-uitan specializaacataigaar jabuulgaxagyi ba ekonomiiçeska raioonuudai dotor predprijaatinuudai koperiirovaniiji organizovaalxa.

Sjeezd bolbol **barilgiin tyrgen meetodyydiiji** praaktikada erid nebteryylxe şuxala baihanda anxaralaa xanduulna, eneenei tulada, barilgiin indyystriiiji xygzyylxiiji, territoriaalьna barilgiin organizaacanuudiiji byxiixemzeegeer byxezyylxiiji, barilgiin indyystriiiji aradai azaxiin geegdengi halbari baihanhaanь, tyryy halbari bolgoxiiji, koompleksno mexanizaaciiji yrgeneer delgeryylxiiji ba şuxala xereglegdexe predprijaatinuudiiji bariza, barilgiin standaartna detaalьnuudiiji ba konstryykcenyydii xereglexiiji erigdene.

Barilgiin xydelmerinyydte xaraalagdahan programmiiji dyyrgexiin tulada,barilgadaxi **azalai byteesiiji** gurbadaxi tabanzil soo 75 proceent jixedxexe, barilgiin xydelmertiin yniijinь, xojordoxi tabanzilei hyyleixitei zişeelebel, gurbadaxi tabanzilei eseste 12 proceent dooşoruulxa geze todorxoiloxo.

VI. Gurbadaxi tabanzil soo, azalşadai materiaalьna ba kylьtyyrne xemzeeji saaşadanь deeşelyylxe plaan

Negedexi ba xojordoxi tabanzilnyydiiji dyyrgelge bolbol Soveed Sojuuzai oboroonin xyseşadaliiji bexizyylxetei xamta, gansal, aradai azaxiin socialiis şinedxelgiiji ba ugaa jixe debzeltiiji bişe, myn baha SSSR-ei araduudai materiaalьna- kylьtyyrne xemzeegei jixe debzeltiiji bejelyylhen baina.

Gurbadaxi tabanzil bolbol şuxala xereglegdexe tovaarnuudai, produuktnuudai, bairabaidalai talaar, arad zonoi azahuudalai ba kylьtyyrne obsluuzivaniiin talaar, azalşadai xereglel ba eriltenyydei yşee byri ynder xangagdalgiiji xangaxa johotoi. Gurbadaxi tabanziliiji dyyrgelge bolbol, tereenhee gadna, SSSR-te yiledberilelgiin xysenyydei ulam saaşadxi xygzeltede, socialiis oobsçestviin enxe azana baidalda ba kylьtyyrede xysete materiaalьna baaza baiguulxiin tulada uragşaa şine ton tomo alxamiiji xangana. Mynee xereg xadaa, dereevnide guiranşalalgiiji likvidaacalgada ba xydelmerigyidelgiiji ygeixelgede bişe, eneeniiji bidener, xysed ba xododonь halgaa hemdi Mynee xadaa,soveed aradai, ulam deeşelhen eriltenyydte xariuusaxaar ba kapitaliizmiin ton bajan oronuudai tuilaxaar bişe ba socialiizmiin xysenyydei bodoto halbaraltiin, şine, socialiis kylьtyyrin bodoto halbaraltiin udxatai, azalşa ai iime azana amagalan baidaliiji baiguulxa ba kylьtyyrnostiiiji deeşelyylxe zorilgo baina.

BKP (b)-ein XVIII sjeezd bolbol xydelmerişedei ba dereevniin azalşadai materiaalьna ba kylьtyyrne xemzeeji deeşelyylxe talaar, gurbadaxi tabanzil soo,dorodursagdagşa daabarinuudiiji togtoono:

I. a) Xydelmerişed, tariaaşad ba slyyzeşçenerei doxoodoi urgahantai zoxilduulan, SSSR-ei **azalşadainь xeregleliiji**, nege xaxadhaa ylyy daxin jixedxexe.

b) 1937 onoixitoi zişeelxede, gurbadaxi tabanzilei eseste, aradai azaxiin byxii halbarinuud deere **xydelmerişed** ba **slyyzeşçenerei tooji** 21 proceent, dunda zaarabotna xylehiijinь 37 proceent ba zaarabotna xylehenei foondiiji 67 proceent jixedxexe.

c) Goorodoi ba dereevniiin azalşadai **kylьtyyrne-azahuudalai obsluuzivanida** gyrenei gargaşiiji, t. x. sociaalьna straxovaaniiin talaar ba gegeerel, elyyriiji saxilgiin gargaşada, olon xyygedtei exenyydte tuhalamza, xydelmerişed ba slyyzeşçenerei kylьtyyrne-azahuudalai obsluuzivanida gargagdaxa gargaşada,—bairabaidalai ba kommunaalьna barilgada gyrenei

(*Yrgelzelelenь 4-dexi niuurta).

Nyxer Moolotovoi doklaad tuşaa BKP(b)-ein XVIII sjeezdiin rezoliyyce

(Tygesxel. Exinь 2-xi ba 3-xi niuurnuudta)

gargaşahaa gaduur,—1937 ondo 30,8 milliaard tyxerig baihanhaa, 53 milliaard tyxerig xyrter deeşelyylxe,—1,7 daxin haa jixe urgalta bolxo bolno.

ç) Kolxoozuudta azalai bytɵɵsiin urgahanai ba byxii xydɵɵ azaxiin kylьtyyrenyydei urgasiin deeşelhenei, malazalai produktiivnostiin jixe bolhonoi rezylьtaadta, **kolxoozniguudai doxooduudiiji** neiieed jixe bolgoxo.

d) **SSSR-ei xydelmerişen angiiin kylьtyyrne-texniiçeske xemzeeji** inzeneerne-texniiçeske **azalai** xydelmerilegşedei xemzeede xyrter deeşelyylxe gehen,—istoriiçeska zoriigiiji bejelyylgede serьjooznoor uragşaa dabxixiin tulada yrgen jixe xemzeejabuulganuudiiji jabuulxa.

e) Exin ba dunda hurguulinuudta huragşadai tooji gooroduudta ba xydelmerişenei posioologuudta 8,6-haa, 12,4 millioon xyrter, tiin xydɵɵ niutaguudta 20,8-haa 27,7 millioon xyrter olon bolgoxiin tulada, xyygediiji arbanzilei huralsalda xabaaduulxa jabadaliiji yrgedxen, goorodto bygedeniitiin **dunda huralsaliiji** bejelyylxe ba dereevninyydte ba byxii **nacionaalьna** respyyblikenyydte bygedeniitiin doloonzilei dunda huralsaliiji şiidxen tygesxexe.

f) Oiriin **siinyydte** deede erdemei şanariiji deeşelyylxe jabadalda glaavna anxaraliiji xanduulxaar, vyyznyyd ba vtyyznyydei huragşadai kontingeentiiji 650 miangan xynde xyrter yrgexe.

g) **Stacionaarna** ba busad zvykovoi kinooystanoovkonuudiiji yrgenɵɵr organizovaalxa ba 6 daxin olodxoxotoi xamta, **kinoo-teaatrnuud, klyybyyd, biblioteekenyyd**, kylьtyyriin baişanguud ba unşalgiin baişanguudai seetьnyydiiji olodxoxo.

h) Elyyriiji saxiigada gargagdaxa gyrenei gargaşiiji 1937 ondo 10,3 milliaard tyxerig baihanhaa, 1942 ondo 16,5 milliaard tyxerig xyrter jixedxeze, azalşadai **elyyriiji xamagaalxa** talaar, bolьniiciin tuhalamziiji haizaruulxa talaar, sanitaarna-profilaktiiçeska xemzeejabuulganuudiiji yrgedxexe talaar, tyregşedte naraiigiin tuhalamza yzyylxe talaar ba xyygedei bolьniicanuudiiji yrgedxexe talaar, azalai xamagaalgiiji deeşelyylxe ba xydelmerişedei amaralta ba fizkylьtyyriiji organizovaalxa talaar xydelmerinyydiiji neiieed şangadxaxa. Sag yrgelziin jaaslinuudai ba xyygedei saaduuddaxi huurinuudai tooji 1937 ondo 1,8 millioon baihanhaanь, 1942 ondo 4,2 millioon xyrter olodxoxo.

j) Gurbadaxi tabanzilei torşo soo 35 millioon kvadraad meetr şine bairiin plooşçadiiji aşaglalgada oruulza, gooroduudai ba xydelmerişedei posioologuuddaxi **bairiin barilgiiji şangadxaxa**.

2. Azalşadai azabaidalai materiaalьna xemzeeji deeşelyylxiin zorilgoor, gurbadaxi tabanzil soo kylьtyyrne soveed xudaldaaji byxiixemzeegeerenь xygzyylxe jabadaliiji xangaxa, eneentei zoxilduulan togtooxonь:

a) Stoloovonuudai, restoraanuudai, kafeenyydei ba byfeedyydei oboroodiiji xojor daxin jixedxeze, gyrenei-koperatiivna **tovaaroboroodoi** objoomiiji 1937 ondo 126 milliaard tyxerig baihan haanь, 1942 ondo 206 milliaard tyxerigte xyrter jixedxexe.

b) Byxii xudaldaanai xeregei (xolodiilьna azaxii, xudaldaanai baazanuud ba sklaaduudai barilganuud, tovaarai doostovka ba asaralga) haizaruulza, tyrgen urgaza baigaa xydɵɵ azaxiin raioonuudta, tariaaşadai azahuudalai, remoontno ba barilgiin şuxala xereglelnyydiiji obsluuzivalxa tovaarnuudtai laavkanuud ba magaziinuudai seetьnyydiiji tusagaar xygzɵɵze, gyrenei-koperatiivna rozniiçno **xudaldaanai seetьnyydiiji**—38 proceent urguulxa.

3. Sjeezd bolbol gurbadaxi tabanzilei torşo soo **aradai doxooduudai** 1,8 daxin urgaltiiji todorxoilno, eneentei xamta, aradzonoi ba gyrenei urgaza baigaa doxooduudaar aradai azaxiin xygzeltede, oboroonlin xyseşadalai byxezelgede ba gyrenei şuxala rezeervnyydiiji baiguulgada, myn aradai xeregseliiji ba gyrenei xeregseliiji xangaxa byrin arga bii baihiijinь tododxono.

Aradai azaxiin tuilai jixe debzelte bolbol aradai azaxiiji planiirovalxa ba yçoodiiji organizovaalxa talaar, byxii xydelmeriiji saaşadanь haizaruulxiiji erine. Plaanova xydelmeriiji şinedxen baiguulgiin centraalьna zoriigonь xadaa, azaxiida dispropoorciin bii bolzo garalgiiji uridşalan hergiilexiin tulada, plaanuudiiji gyisedxexe jabadalda şine rezeervnyydiiji el ryylen gargaxiin tulada ba plaanuudai faktiiçeska gyisedxelgiin rezylьtaaduudtai taaruulan, tus tusagaar halbarinuudtai ba raioonuudta talaar korrektiivyydiiji oruulxiin tulada, plaanuudai gyisedxelgiin şalgaltiiji organizovaalxa jabadal myn bolbo.

Sjeezd bolbol biydzeetne-krediitne xydelmeriin haizaralgiin, xozrasçoodoi saaşadxi byxezelgiin, azalda xaişaxereg xandalgatai temeseliiji şangadxalgiin, xynde indyystriiin ba aradai azaxiin busad halbarinuudai rentaabelьnostiiin xemzeeji deeşelyylgiin, socialiis yiledberiiin, tovaaroboroodoi xysete xygzeltiin ba aradai azabaidalai materiaalьna xemzeenei niite debzeltiin yndehe huuri deere, soveed tyxerigiiji byxezyylgiin şuxala baihiiji lablana.

* *
*

Gurbadaxi tabanzilei plaanaar tabigdahan zoriigonuudiiji zaabol dyyrgexiin zoriigoor, BKP (b)-ein XVIII sjeezd bolbol byxii partiiina, soveed, azaxiin ba profsojuuzna organizaacanuudhaa erine:

a) azaxiin xytelberiiin bodoto operatiivnostiiiji ba delovitostiiji, kaadrnuudiiji zybɵɵr şilelgede, paarti ba praviitelьstvaar togtoogdohon daabarinuudai gyisedxeliiji yder byri faktiiçeska şalgalgada xytelberilegşedei xydelmerinyydei xanduulagdaxiiji;

b) azalai bytɵɵsiin urgaltiiji johooronь materiaalьna urmaşuulxatai xamta, xydelmerişedei, maasternuudai ba inzeneerne texniiçeske xydelmerilegşedei zaarabotna xylehiiji zybɵɵr organizovaalxiiji;

c) predprijaatinuud ba yçrezdeeninyydte azalai bexi disciplinilji ba byxii azalşadai azalai ynder deede bytɵɵsiiji xangaza, socialiis sorevnovaani ba staxaanovska xydelɵɵji yrgenɵɵr delgeryylgiiji erine.

Kolxoozno baiguulaltadaxi zoriigonuud xadaa xydɵɵ azaxiin arteeliiiji organizacioonno-azaxiin talaar, saaşadanь byxii xemzeegeer byxezyylgede, kolxoozoi obşçeestvenne ymsiiji xygzyylgede ba byxezyylgede, xydɵɵ azaxiin ba kolxoozno tariaaşadai azabaidalai materiaalьna-kylьtyyrne xemzeegei saaşadxi debzeltiin yndehe huuri bolhon kolxoozno malazalai feermenyydei, obşçeestvenne barilganuudai, obşçeestvenne straxovoi foondnuudai ba busad janziin kolxoozno ymsiin xygzeltede baina. Eneentei zoxilduulan, xydɵɵ azaxiin arteeliiin Ustaaviiji ebdedeg jabadaltai temeseliiji şangadxaxa şuxala baina, kolxoozniguudai ysaadьba şadarai azaxiiji, ysaadьba şadarai gazarai uçaastoguuiiji ba zarim aduu maliiji zakoonno bişeer yrgedxexe jabadaliiji gargaxagyi, uşaranь, tere xadaa xydɵɵ azaxiin arteeliiin ustaaviiji ebdexe jabadalda kolxoozno disciplinii byxezyylgede haadxexe baina. Kolxoozno disciplinilji saaşadanь byxezyylelge, kolxoozniguudai byxii maassiin dunda tusxaita xymyyzelgiin xydelmeriiiji şangadxalga, azalai bytɵɵsiiji deeşelyylgede ba erxim xydelmerildeg kolxoozniguudiiji urmaşuulga, myn tereşelen kolxoozuudta zvenoonuudiiji organizovaalgada yrgenɵɵr şilzen oroigo şuxala baina. Disciplinilji saaşadanь byxezyylxiin, azalai bytɵɵsiiji deeşelyylxiin ba kolxoozoi doxoodnostiiinь kolxooznig byride jixedxexiin intereeseer, myn tereşelen promiişlennostiiiji saaşadanь xygzɵɵxiin, oron dotoroo tovaarnuudiiji elbegzyylxiin ba promiişlenne predprijaatinuudiiji xydelmerişed kaadrnuudaar kolxoozniguudhaa xangaxiin zoriigoor,—kolxoozuud bolbol kolxoozdoo xydelmeride bagaar xereglegdedeg, baga azalta ydernyydtei ba iimehee kolxoozdoo jixe tuha xyrgedeggyi, tyryyşiin eelzeende, tiime kolxoozniguudaa promiişlenna predprijaatinuudta xydelmeride sag yrgelze tabiza baixiijinь tuilaxa şuxala baina.

Gurbadaxi tabanzilei zoriigonuudiiji bejelyylxiin tulada, faşiizmiin ba gadaadiin kapitaalai şpioono-trockiistsko-buxaarinska aagentnuudai kontrrevoliycioonno vrediitelьstviin xoişolonguudiiji sym likvidiirovelxe, kommuniizmiin baiguulaltadaxi byxii xydelmeride bolьşeviig heremzee yrgexe ba gadaadiin kapitaliis xyrieelgiin baigaa sagta xariiin gyrenyydei razveedke bolbol manai oroniiji handaaxa, buzarlaxa ba huladxaxiin tulada, SSSR-te kommuniizmiin urgaltada haad xexiin tulada, vrediitelьnyydiiji, diversaantnuudiiji, şpioonuudiiji ba aluurşadiiji biden teeşe elьgeexe baina gehen, paartiiin zaabariiiji xododoo hanaxa şuxala baina.

Gurbadaxi tabanzilei plaanai aguu jixe zoriigonuudiiji bejelyylge bolbol xydelmerişed, tariaaşad ba soveed intelligeenciin ami şuhanai intereesyydtei ton niagta xolbootoi gebel, eneenei dyyrgeltiiji xangalga xadaa, xamagai tyryyn, bidenerhee,—kommuniistnuud ba partiiina bişe bolьşeviigyydhee xytelberilegşedhɵɵ, ba ilangajaa, azaliiji organizovaalxa ba azalşadai kommuniis xymyyzeliiji yrgexe manai şadabarihaa şaltagaalxa baina. Gurbadaxi tabanzilei plaanai ilaxiinь tulada, Soveed Sojuuz bolbol kommuniizmiin xysed torzestvoodo xyrexe zamaar uragşaa gigaant jixe alxam xexiinь tulada, egeel tyryynde, ɵɵriingɵɵ ujalganuudta soznaatelьnaar xandalga ynen sexe azal ba xozomdogşodto tuhalaxa jabadal bidenhee, xytelberilegşed ba riadovoi xydelmerişed, slyyzişçener ba kolxoozniguudhaa erigdene. SSSR-te azaxiin socialiis foormo, socialiis ymse, azaliiji socialiis johoor organizovaalalga byrin gospoodstvolozo baixadanь manai gyrenei, aradai ba byxii azalşadai tuhada xydelmeridexi kommuniis soznaatelьnostь bolbol manai xeregei amzaltiin tula şiidxexii udxaşanartai bolood baixadanь mynɵɵnei ysloovinuudta,—azalşadai kylьtyyrnostiiin ba kommuniis soznaatelьnostiiin debzeltiin tylɵɵ bolьşeviigşelen temeseze ba bolьşeviigşelen xydelmerilze şadaxa, soveed intelligeenciin roolinь gigaant jixeer yrgegdene. Mynɵɵ, SSSR-te socialiis oobşçestviin politiiçeske ba ekonomiiçeska pozicanuudai eseslen bexizehenei hyyleer, yiledbariiin teexnikiiji şudalhan kaadrnuud xeregiiji şiidxene, kommuniizmiin xysed ilaltiin tylɵɵ aguujixe temeselde azalşa maassiiji tolgoilogşo, soveed kylьtyyrne xysenyyd xeregiiji şiidxene.

Kapitaliis oronuudta oobşçestvo bolbol, olon millioon tooto xydelmerigyişyydiiji yylicede şineer xajagşa kapitaalda sylɵɵ erxee xahuulhan azalşan maassiin dunda guiranşalalga ba esesei naidabari aldalgiiji şangadxagşa, deixein şine ekonomiiçeska kriiziste ulambyri gynzegiigɵɵr edigden halaza baina. Jevroopiin ba Aaziiin xede xeden oronuudai xabaadalgataigaar, xojordoxi imperialiis dainda xyrgɵɵd baihan ba enenь saaşaa hyzerxiiji zanaza baihan, gadaadiin imperialiis agreessite ba dotoodiin şuhata terroorto faşiis oronuud xadaa kapitaliizmiin staanda duuriaa tatan bainad. Ede bygede xadaa kapitaliizmiin niite, argalagdaşagyi kriizisei şangadahanai, kapitaliizmiin parazatiiçeska yzehenei, tereenei xosoron halalgiin oirtohonoi arsaşagyi priiznaganь myn. Tiixe byrinь, politiiçeske ba ekonomiiçeske talaar, ɵɵriingɵɵ xyl deere bodozo yrьdiɵɵd baihan, ilaltadaa xysed etigexe ba xysed xysetei bolhon oobşçestviiji, ɵɵriingɵɵ hajadaa sylɵɵrexe baihanda etigel ba xyxiyy omog jabadaliiji byxii oronuudai azalşadta tyryylegşe, tyryyşiin socialiis oobşçestviiji baiguulagşadai ujalga, bidenerei ujalga byri xariuusalgatai bolno. Gurbadaxi tabanzilei plaanai dyyrgelte bolbol kommuniizmiin, tereenei kapitaliizmtai sorevnovaalhan istoriiçeska sorevnovaanida, bygediiji ilagşaxysenyydei erxim gerşe bolxo baina.

BKP(b)-ein XVIII sjeezd bolbol gurbadaxi tabanzilei plaanai ilaltiin tylɵɵ temesexiin tula xydelmerişed, kolxozniguud, intelligeenciiji Leenin—Staalinai paartiiin aguu jixe tug doro yşɵɵ byri ylemze niagtaar zagsaaxiin tulada byxii jyymii xexiiji, byxii bolьşeviigyydhee ba xeregtee preedanne kommuniizmiiji baiguulagşadhaa erine.

MAIN 1-ji UGTUULAN

Leeningraad. Leeningraadai azalşad bolbol main negenei torzestvoonuudta beledxeze baina. Xede miangan xydoozniguud xadaa zdaaninuudiiji şimen gojooxiin talaar xydelmerilze baina. Kiirovske zavoodoi glaavna fasaad deere sojuuzna respyyblikenyydei 11 geerbnyyd baiguulagdaxanь. Xydoozniguud xadaa jixenyyd pannoo baiguulxiin tula xydelmerilze baina. terenь soveed promiişlennostiiin urgaltiiji, Ulaan Aarmiiin ba Uhan-Seregei Floodoi xyseşadaliiji xaruulxa baina. Xydoozestvenno samodeejatelьnostiiin kollektiivyyd bolbol praazdnigai repertyaar naıruulan gargaxiin tula xydelmerilne. Predprijaatinuudai staxaanovcuud xadaa yiledberiiin mainegenei belegyydiiji beledxeze baina. Kiirovske zavoodoi ceexnyydei kollektiivyyd bolbol mainegenei kolooniin tyryyn jabaxa erxe olxiin tylɵɵ sorevnovaani jabuulza baina.

Peermь. Dzerziinskiiin neremzete zavoodoi komsomoolьcuud xadaa exe orondoo mainegenei belegyydiiji beledxeze baina. Lykьjaanov, Şaşyylovski ba Nikiitin gegşedei xytelberildeg ceexnyydei byxii komsomoolьcuudanь staxaanovcuud bolbo. Tabahariin ba xaxad zileigee daabarinuudiiji 125 xyn dyyrgebe. Hyylşiin ydernyydte, zavood deerenь komsomooldo abxa tuxai 150 medyylgenyyd ygtebe.

„Leenin ba Staalin, aradai izobraziitelьna iskyysstvode“ geze viistavke deere

Moskvaada „Leenin ba Staalin, aradai izobraziitelьna iskyysstvode“ geze jixe viistavke neegdeheer 2 hara bolbo. Pyyşkinei neremzete, izobraziitelьna iskyysstviin gyrenei myzein zaal soo xydoozniguud-samoyyçkenyydei zoxioolnuud tabigdahan ba tende xaragşadaar yder byri dyyren baidag. Ene viistavkiin neegdehenhee xoişo 70 mianganhaa deeşe xyn xarahan baina.

Xaragşad bolbol xydoozniguud-samoyyçkenyydei zoxioolnuud tuxai xyxiyytei geer haişaal ygene. (TASS).

Xlopçaatniguudai maassova tarilga

Dundaziaatska respyyblikenyydei ba Azerbaidzaanai kolxoozniguudaar ba sovxoozuudaar, xlopçaatnigai maassova tarilga yrgedeze baina.

Tarilga bolbol yngeregşe zileixihee tyrgenɵɵr ba organizovannoor jabana. Apreeliin 5-da sojuuzai uhalalgiin raioonuudaar 107800 gektaar xlopçaatnig tarigdahan baina. Enenь yngerhen xabaraixihaa 32 miangan gektaaraar jixe bolno. (TASS).

Pooli deerexi xudaldaa...

XORI

Xabarai tarilga exilbe. Pooli deerexi xudaldaaji yrgen dalaisataigaar exilelge xadaa şuxaliin şuxala bolbo. Xoriiin raipotrebsojuuzai liinieer 5 şine larioguud, 26 nyydel xudaldaanuud, myn tereşelen, 12 raznoosno xudaldaanuud emxidxegdexenь.

Mynɵɵ xadaa yder byxende xereglegdexe 8 gryyppiin ed tovaaraar xangagdanxai gebel, saaxar, maxoorko kondiiterska izdeelinyyd, kirosiin, xileemen ba bişe ed tovaarnuud bii bol gogdobo. Gadana tarilgiin yjede byd ba belen xubsahan g. m. xudaldagdaxa baina. Raipotrebsojuuz bolbol kylьt... ba smaazoçna materiaaln... xysed beledxeze şadaag... na. Ene xadaa ton ser... dutuu zyil bolno. Zari... poonuud bolbol xaba... giiji muusa beledxeltei... taba. Ziseelxede, Aiiin ... (eneenei urdaxi tyryy... nyx. Kozeevnikov) ba ... Xudanai selьpoo (tyryyl... nyx. Rinçenoo) xadaa ... zebseg tyges ugtalgiiji ... gyi, tedenei xydelmeri... olon dutuunuud yzegden...

C...

TARBAGATAI

Tarbagatain raipotrevsojuuz bolbol 2 şine larioguud, 16 nyydel xudaldaa emxidxexenь. Zygɵɵr 2 lariooguud ba 11 nyydel xudaldaanuudiinь belen bolgogdoo. 5 nyydel xudaldaaniinь belen bişe baina. Uşar jyyb gebel, raipotrebsojuuz ba zarim selьpoonuud bolbol tere xudaldaanda xydelmerilxe kaadrnuudiiji beledxeze şadaagyi baixa jym.

Xabarai tarilgiin yje soo xudaldagdaxa, 8 gryyppiin ed tovaarnuud ba smaazoçna ... riaalnuud beledxegden... beşji, kylьttovaar, tod... xelebel, ballaika, patefo... dioo materiaalnuud g. m. ton dutamag baina.

Tereenhee gadana, rai... sojuuzai skiaadta bai... tovaarnuudiiji, selьpoo... abaaşalga xysed emxid... dyi baina. Ede dutuu... darii usadaxaxa johotoi.

Bolo...

Bolьşeviig xubilalta xexe

Xyrbiiin lespromxooz bolbol Burmongolleestreestiin sisteemede neiieedgyi tomo lespromxooz geze toologdodog jym. Gebeşji, ene lespromxooz deere 1938—39 onoi modobeledxelei xydelmeride xydelmerilze baihan xydelmerişedei dunda kylьtyyrne-maassova xydelmeriiji muusa tabihan baigaa gebel, modobeledxelei negeş uçaastog deere ulaan bulan organizovaalaagyi, xydelmerişedei zaxihan gazeed ba zurnaalnuudiiji tusxai ezedtenь sag soonь xyrgedeggyi baigaa.

Modobeledxelei xydelmerişedei dunda jabuulagdaxa kylьtyyrne-maassova xydelmeriiji tolgoilxo ba organizovaalxa xeregte lespromxoozoi dergedexi modonoi ba uradxalgiin xydelmerilegşedei sojuuzai raikoom xadaa ton jixe roolь ezelxe baina. Tiigebeşji, Xyrbiiin lespromxoozoi dergedexi modonoi ba uradxalgiin xydelmerilegşedei sojuuzai raikoomoi tyryylegşe baihan I. I. Vaaxryşev bolbol xydelmerişedei dunda jabuulagdaxa kylьtyyrne-maassova xydelmeriiji huladxahan baina. Gadana, ene so... tyryylegşede şineer h... dahan nyxer Daşeejev S... gegşe modobeledxegşed... da kylьtyyrne-maassova ... merliiji xangaltataigaar ... za şadaagyi, xarin Ula... goorod ba Xoriiin a... ceentr xojoroi xoorondo mandiroovkodo" jabaza ... sagaa geedeg baigaa.

Mynɵɵ 1939 onoi modo... xalgiin sezoonno xyd... exilxenь ton oiroxon ... Tiime bolxodo, Xyrbiii... promxoozoi dergedexi ... noi ba uradxalgiin xyde... legşedei sojuuzai raikoom... bol xydelmeridɵɵ bol... xubilalta xeze, xydelmer... dunda jabuulagdaxa kylьt... maassova xydelmeriiji to... naar organizovaalxanь ene... rei bojevoi zorilgo boln... xiin xamta, modonoi b... xalgiin xydelmerilegşed... juuzai obkoom bolbol ... meriiijinь haizaruulxa tala... raikoomdo operatiivna xy... riɵɵr xangaxanь ton ... baina.

Tyryyşiin boroo orobo

Baruun xoinohoo gynzegii depreessi bolhonhoo ba myn eneentei xolbootoi xaluun xyitenei xarşaldaanhaa bolzo, apreeliin 12-14-ei ydernyydte manai respyyblikiin raioonuudta xysetei halxin yzegdehen baina. Tiigeed, jixeer sahan oroo. Ulaan-Yde goorodto syydke soo 20 santimeetr ba Miisovoi, Tankoi, Biçyyrte 15 s. m. sahan unaa. Iime pogoodo ybelei yjede yzegdeegyi baigaa.

Apreeliin 14-hɵɵ hal... ladaza zaxalaa. Ul... goorodto apreeliin ... yderei 12 çaashaa xol... zuuriin sag soo tyryyşiin roo orohon baina.

Oiriin syydkenyydte geri selmeze, pogoodo ... xaar xylieegdene.

Lavraç...

KOLXOOZUUDTA KREDIID

Ene 1939 ondo Zakaaminai aimagai kolxoozuudta 138000 tyxerigei krediid ygtexe baina. Tiigeed mynɵɵ kolxoo... 1100 tyxerigei krediid y...

B. Şoj...

Xariuusalgata redaaktor R. BIMBAAJEV

Адрес редакции: г. Улан-Удэ. Цент росоюзная 19. Телефон редакции: Редактора 3-44. Отв. секретаря — 3-23, сельхоз. отдел — 7-55, про мотдел — 5-07.

NKMP-iin tipograafi Glavliit №...